

Forklaring: Rammekreditt

Du er i ferd med å inngå en avtale om rammekreditt. Det vil kunne ha stor betydning for økonomien din i mange år framover. Les derfor grundig gjennom denne forklaringen, selve kredittavtalen og opplysningsskjemaene. Det er «Standardisert europeiske opplysningsskjema (ESIS)» for rammekreditt sikret med pant i bolig eller de «Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt» SEF-skjema for usikret rammekreditt. Ta kontakt med oss i banken om det er noe som er uklart – det er viktig at du skal forstå avtalen fullt ut før du signerer.

Hva slags kreditt?

Rammekreditt er en kreditt med mulighet for individuelle avtaler om opplåning og nedbetaling. Mange rammekreditter er sikret med pant i bolig. Felles for de fleste rammekreditter er at det i stedet for avtale om faste månedlige avdrag gis mulighet til fritt å trekke mer av kreditten eller nedbetale innenfor en avtalt ramme. Utlånsforskriften krever imidlertid at belåningsgraden i bolig er under 60 % av et forsvarlig verdigrunnlag. Men det er flere muligheter for rammekreditt:

- Rammekreditt innenfor 60 % belåningsgrad uten avdrag
- Kapitalfrigjøringslån, som ikke nedbetales før en bestemt livshendelse
- Rammekreditt innenfor 85 % med avdrag
- Usikret rammekreditt

Dette er et fleksibelt alternativ for deg med ryddig økonomi og som kan tilby god sikkerhet. Du får tilgjengelig kreditt til enhver tid, og du unngår gebyr til kredittyster og tinglysningsmyndigheter ved behov for å øke kreditten.

plikt til å avslå kreditten dersom du ikke har evne til å betjene kreditten med renter og eventuelle avdrag. Rammekreditten kan være gjenstand for årlig fornyelse. Selv om banken foretar en slik kredittvurdering, kreves det også av deg at du setter deg inn i vilkårene for rammekreditten, de opplysninger som følger med, og selv foretar en vurdering av din evne til å betale tilbake rammekreditten.

Vær i tillegg oppmerksom på at kredittyster vil kunne si opp en kredittavtale som ikke har angitt en tilbakebetalingstid eller et tilbakebetalingstidspunkt, med en frist på to måneder.

Viktige forhold

Rammekreditt gir deg økt fleksibilitet, men også økt ansvar for å planlegge din egen økonomi på sikt. Rammekreditt krever mer selvdisciplin og stiller større krav til deg som kunde ettersom det er du selv som velger når du vil øke kreditten og hvor mye og når du selv ønsker å nedbetale. Tenk derfor godt gjennom følgende:

- Økt forbruk nå kan redusere muligheten til tilsvarende levestandard i fremtiden
- Med lett tilgang til kreditt kan du bli fristet til å bruke mer penger enn inntekten tilsier
- Vil du ha en tilstrekkelig inntektsutvikling til å betjene kreditten i form av avdrag i fremtiden?
- Opplåning reduserer din egenkapital og evne til å håndtere uforutsette situasjoner
- Kreditten skal betjenes også etter at du går av med pensjon. Du bør derfor ta hensyn til inntekten din som pensjonist.

En vanlig anbefaling er at kunder som har rammekreditt likevel setter opp faste månedlige trekk fra egen (lønns)konto til rammekreditten, på samme måte som om du betjener et nedbetalingslån.

Uventede hendelser rammer de fleste av oss

Du må være forberedt på at uforutsette situasjoner kan oppstå:

- Markedsmessige forhold og svingninger i konjunktorene påvirker utviklingen i rentenivå, bokostnader og boligpriser. Dette får direkte betydning for din personlige økonomi.
- Betjeningsevnen din avhenger også av din egen livssituasjon. Endringer i arbeidsforhold, helsesituasjon og sivil status er forhold som kan redusere din fremtidige evne til å betale renter og avdrag. Eksempler kan være arbeidsledighet, uførhet eller skilsmisse.
- Offentlige regler kan påvirke din økonomi, som krav til avdrag, økte skatter og avgifter eller redusert støtte.
- Dersom du disponerer kreditten sammen med samboer, ektefelle eller andre samskyldnere, må dere vurdere å sikre dere mot mulige uberettigede og uønskede disposisjoner fra de øvrige samskyldnerne. Det kan for eksempel være ved bruk av kreditten til formål dere ikke har diskutert, er enige om eller ikke er kjent med. Hver enkelt av dere hefter fullt ut for hele kreditten uansett hva den brukes til. Et slikt vern kan eksempelvis bestå i krav om samtykke ved trekk over et visst beløp pr. måned. Når du disponerer kreditten sammen med en eller flere samskyldnere kan hver enkelt samskyldner si opp hele rammekreditten med virkning også for deg. En slik oppsigelse fra samskyldner vil typisk kunne skje ved et samlivsbrudd.

Hva skjer hvis du ikke betaler?

- Du må være forberedt på at kredittyster kan nekte deg å utnytte rammekreditten fullt ut dersom kredittyster blir kjent med at
  - verdien av boligen faller betydelig i verdi, eller
  - din evne til å betjene kreditten reduseres i forhold til forutsetningene

Kredittyster skal skriftlig opplyse deg om begrunnelsen for å redusere kredittrammen.

- Du må videre være forberedt på at kredittyster kan kreve kreditten tilbakebetalt dersom
  - du på en eller annen måte misligholder kredittavtalen, eller
  - det på annen måte er klart at kreditten vil bli misligholdt

Dersom du ikke betaler lånet ditt, vil det kunne få store konsekvenser for deg og din økonomi. Blant annet kan det medføre:

- mislighold og inndrivelse av lånet som kan medføre store ekstra kostnader,
- forsinkelsesrenter, som er høyere enn avtalt lånerente
- tvangs salg av panteobjektet
- betalingsanmerkninger
- det kan også påføre eventuelle samskyldnere eller realkausjonister problemer og medføre at disse får et krav mot deg. Et slikt mislighold og en betalingsanmerking kan igjen gi deg problemer med å få nye lån.

Ta kontakt med banken snarest mulig dersom du ikke klarer å betale renter eller avdrag på lånet, for eksempel dersom du blir arbeidsledig, går gjennom et samlivsbrudd eller andre uforutsette hendelser.

Dette er en kortfattet og forenklet forklaring. De fulle vilkårene finner du i kredittavtalen.